

ТОШКЕНТ ХАЖИКАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА МЕХНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

17-ИЛ ЧИҚИШИ

№ 2 (4249).

4

ЯНВАРЬ

ЯКШАНБА

1970 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

«ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН» ЧОРВАДОРЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

ойиндаёқ давлатга 40 тоннадан ортиқ гўшт топширилди. Гўштга топширилган молларнинг тирек вази 250—300 килограммга тўғри келди.

Колхоз чорвадорлари йиллик гўшт топшириш планини икки ой ичида бажармади, деб ахди қилишди. Улар аниқ шу сўзларнинг устидан чиқиб учун фермаларда ташаббус кўрсатиб меҳнат қилишпти. Яна икки-уч

кундан сўнг шаҳарлик меҳнаткашларга 50 тонна юқори сифатли гўшт топширилди.

Партия ва Ҳукуматимизнинг таъбирига жавобан янги-янги ташаббуслар билан яқинлашган бу колхоз чорвадорлари, мол-боқар ва сўт соғувчилари йилдан-йилга чорва молларидан олинган табиқий маҳсулотни қўлайлиги, сифатини яхшилаш чораларини кўришпти.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА БЕКОБОД ШАҲРИДАГИ В. И. ЛЕНИН НОМЛИ МЕТАЛЛУРГИЯ ЗАВОДИ БИЛАН МИРЗАЧҮЛ РАЙОНИДАГИ В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СОВХОЗ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ 1970 ЙИЛ УЧУН ЗИММАЛАРИГА ОЛГАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Совет халқи янги 1970 йил — улуғ Ленин юбилейи йили, Улуғ Ватан урушида Совет Иттифоқи тарихий ғалабасининг 25 йиллиги йили, шу беш йилликнинг охириги йилига ўз бурчини бажариб, эришган марраларидан фойдаланиб, ёрқин истиқбол билан кириб келди.

Мамлакатимиздаги барча халқлар сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам шу юбилей йилида фантехника тараққиётини жадаллаштириш, меҳнат унумдорлиги ва ишлаб чиқариш самарадорлигини анчагина ошириш асосида халқ ҳўжалигини янада юксалтиришни катта ва мураккаб вазифаларини ҳал қилмоқда. «Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига» КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида таъкидлаб ўтилганидек, биз коммунистик қурилиш йўлида Лениннинг ибораси билан айтганда, жуда катта иш қилишимиз лозим, ҳозирдаги қараганда анча кўп меҳнат қилишимиз керак бўлади. Турмуш олимизга чуқур ўрганиш ва икки-ҳал қилишни талаб этганда янгида-янги вазифалар ва проблемаларни қўймоқда.

Давлат планининг топшириқларида равшан белгилаб берилган 1970 ҳўжалиқ йилининг улугвор программаси республикамиз меҳнаткашларида ватанпарварлик ҳис-туйғуларини кучайтирмоқда, уларга беш йилликни муддатидан барвақт бажариш учун, Лениннинг шонли юбилейини муносиб кутиб олиш учун қурашда янги куч-гайрат бағишламоқда.

Саноат, қурилиш, транспортнинг ва алоқа органларининг меҳнатчилари иқтисодий ислоҳот очиб берган имкониятлардан янада самарали фойдаланишга, ишлаб чиқариш суръатларини ўстиришга, янги қувватларни тезорикта тушириш ва уларни ўзлаштириб боришга, техника ва технологияни сабот-матонат билан тақомиллаштириш боришга ва шунинг заминида маҳсулот ишлаб чиқаришнинг гоята қўлайтиришга ҳамма маҳсулотнинг юқори сифатли бўлишини таъминлашга аҳд қилганлар. Қишлоқ

ҳўжалиғи ходимлари колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезидан қабул қилинган ҳарият программасидан руҳланиб, келгуси ҳосилини танерлаш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, чорва туғини қўлайтириш, унинг маҳсулдорлигини ўстириш тўғрисида ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

1970 юбилей йили учун зиммаларига юксак социалистик мажбуриятлар олган Бекобод шаҳридаги В. И. Ленин номи металлургия заводи билан Мирзачўл районидаги В. И. Ленин номи совхоз коллективларининг қимматли ватанпарварлик ташаббуси ҳар жиҳатдан маъқул-лашга саовордир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қарор қилди:

1. Бекобод шаҳридаги В. И. Ленин номи металлургия заводи билан Мирзачўл районидаги В. И. Ленин номи совхоз коллективлари Ленин юбилейини муносиб равишда кутиб олиш ҳамда беш йиллик топшириқларини

барвақт бажариш юзасидан зиммаларига олган социалистик мажбуриятлари маъқулласин.

2. Область, шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларига ушбу коллективларнинг қимматли ташаббусини қўллаб-қувватлаш ва кенг ёйиш тавсия этилсин. Барча ташкилоти ва сиёсий ишлар саюат корхоналари, қурилишлар, транспорт, алоқа органларининг, колхозлар, совхозлар ва республикамиздаги бошқа ташкилотлар меҳнаткашларини халқ ҳўжалиқ планлари ва юбилей йили социалистик мажбуриятларини муваффақият билан бажаришга сафарбар этишга қаратилсин.

3. Республика, область, шаҳар ва район газеталарининг редакциялари, Ўзбекистон телеграф агентлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Радиошунтирттириш ва телевидение давлат комитетида Ленин номи металлургия заводи билан Ленин номи совхоз коллективларининг ташаббусини кенг пропаганда қилиш топширилсин.

ЛЕНИН ЙИЛИДАГИ ЗАРБДОР ИШЛАР

Бекобод шаҳридаги В. И. Ленин номи металлургия заводи коллективининг Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш ва беш йилликни муддатидан илгари бажариш юзасидан қабул қилган социалистик мажбуриятлари

Пленуми қарорларидан, «Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига» КПСС Марказий Комитети Тезисларидан руҳланиб металлургия коллектив со-вотлари билан ишчи-лашар, беш йиллик топшириқларини барвақт бажаришга қарор қилди.

Биз, завод ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари икки резерваларни ишлаб топган ҳолда социалистик мусо-бонани ривожлантириб бориб, 1970 юбилей йили учун зиммаларига қўйилган социалистик мажбуриятларини оламиз:

1. Беш йиллик плани барвақт, 1970 йилнинг 10 декабрга 1970 йилнинг топшириқ-ни эса 25 декабрга бажарамиз, шу йил пландан ташқари бир неча ўз минг сўмлик товар маҳсулоти, шу жумладан пўл-лат, сортли прокат ва туноқа сотамиз.
2. Янги техника ва илгор технология тад-бирларини жорий қилиш, меҳнатини илғор-лаштириш қилиш ва икки резерваларни саф-бар қилиш ҳисобига меҳнат унумдорлигини

1969 йилда амалда эришилганига нисбатан бир процент оширамиз, 150 тонна металл, 175 тонна ёқилғи, 200 минг киловатт-соат электр энергиясини таъминлаш ва пландагидан ташқари 100 минг сўм фойда оламиз.

3. Техника тараққиёти соҳасида қўйилган тадбирларни амалга оширамиз:

- биринчи қарат пещи цех унумдорли-гини оширишда қилиб реконструкция этилади.
- потлоқда пўлатни узлуқсиз равишда қу-йиш танаорларини импулсли қилиб ту-рувчи машина Харьков авиация институти билан ҳамкорликда саноат синозидан ў-қилиб бўлади ва жорий қилинади;
- прокат цехидаги иккинчи методик пещи иссиқлик режими автоматлаштириб бў-линади;
- арайшлари жуда оз қолдирилмаган мураккаб профилдаги прокат хиллари қў-лайтирилади.

4. Меҳнатни илмий ташкил қилиш планла-рини жорий этишдан 100 минг сўмлик ва рационализаторлик тақдирларини жорий

этишдан 120 минг сўмлик иқтисодий сама-рага эришамиз.

5. Маҳсулотни нуқсонсиз тайерлаш юза-сидан. Сарват методини жорий қиламиз. Сорти прокат станларидан бир сафарини ў-қидан 85 процент маҳсулот топширилин-шга эришамиз.

6. Иқтисодий ислоҳот шароитларида ҳам-да меҳнаткашларнинг меҳнат активлигини ошириш йўлида ортирилган иш таърибаси асосида ҳар бир ходима ўз касби, ўз кор-хонаси билан фахрланиш ва халқ мол-му-лкини авайлаш ҳис туғуларини оширувчи, меҳнатни рағбатлантирувчи хилма-хил фор-малардан кенг фойдаланамиз.

7. Коллективнинг иқтисодий ривожланиш перспективаси планини ишлаб чиқамиз ва уни амалга оширишга киришамиз; Завод ме-ҳнаткашлари орасида гоъий-тарбиявий иш-ни кучайтирамиз, маданий-оқарува муасс-салори, иқтисодий билим университети ва коммунистик меҳнат мактабларининг фа-олиятини яхшилаймиз. Меҳнат шон-шўҳ-рати кечаларини, ишлаб чиқариш илгорлари-ни шарофлаш, меҳнат ветеранлари билан

учрашув кечаларини мунотазам равишда ў-қазиб турамыз. Заводнинг меҳнат шон-шўҳрати музейини барпо этиамиз.

8. 470 малакали мутахассис тайерлаймиз, 50 кишини иқтисоди қасбга ўргатамиз, за-вод ходимлари маҳсул олий ўқув юр-тларига кириш учун уларга зарур ердан кў-рсатамиз.

9. Ишчиларга техника таълими беришчи қўбинат, 1100 квадрат метр сақли уй-жой, 140 ўринли болалар боғи-чи-сидан ташқари, 280 ўринли болалар қўбинати қуриш бошлади. Боржом-ва Кабулеттда санаторийлар қуришда ш-риқилик асосида қатнашиб уларни 1971 йилда ишга туширамиз.

10. Завод посёлоксини ободонлашти-риш ишларини ўқазамиз: 3000 квадрат метр йўл ва кўча бетига асфальт ўтқи-зимиз, 5000 туп манзарали даракт кўчати ў-қазамиз.

11. 3. «Давларзини совхозига мунотазам равишда олаш қилди бериб турамыз. Биз, завод ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари юбилей йили-

даги юксак мажбуриятларнинг муваффа-қиятли амалга оширилиши қаттиқ меҳнат интизомига, ушқоқликка, ишлаб чи-қариш бошқаришда илмий принцип-лар жорий этилишига, иқтисодий ислоҳот ю-жудга келтирилган имкониятлардан яна-да туларок фойдаланишга, социалистик мусо-бонанинг тўғри таъкил этилишига кўп жи-ҳатдан боғлиқ эканлигини биламиз. Мана шу жуда муҳим масалалар ҳақида биз-нинг диққат марказимизда туради. Комму-нистик қурилиш ишларининг манфаатлари ҳар бир ишлаб-чиқариш коллективи, сано-ат, қурилиш, транспорт ва алоқа орган-ларининг коллективи мана шу масалалар тў-ғрисида ҳамма ва алоҳида ғамхўрлик қи-лишни талаб этади.

В. И. Ленин номи металлургия заводи-нинг меҳнаткашлари бундан буён ҳам шон-ли меҳнат ананаларини ривожлантириб бораверадилар, ўзларининг ҳамма қула-рини, билимлари ва қўбиятларини Вла-димир Ильич Ленин туғилган кунининг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун уму-млақ қураши ишга, коммунизм қурилиш ишга сарфлайверадилар.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТ-ЛАР ЗАВОД ИШЧИЛАРИ, ИН-ЖЕНЕР-ТЕХНИК ХОДИМЛАРИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРИНИНГ МИ-ТИНГИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ КАТТА ПАХТА ХИРМОНИ УЧУН!

Мирзачўл районидаги В. И. Ленин номи совхозининг В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш ва беш йилликни муддатидан илгари бажариш юзасидан қабул қилган социалистик мажбуриятлари

12 тоннадан ҳосил этиштирилди. Бундан ташқари, 3266 тонна дон, 540 тонна полиз маҳсулоти, 260 тонна сабзавот этиштирил-ди. 27 гектар майдонда бог бар-по этилди, 100 минг тундан эиборқ ман-зарали даракт кўчатлари ўтқазилди.

Пактачиликда қулай ва ноқулай йиллар бўлади. Бироқ, ўтган йил кўп йиллик пак-тачиликнинг тарихида анча ноқулай келди. Ўтган йил ҳаммамиз учун жоддий синоа йили бўлди. Бултур пактакорлик маҳорати-мизни оширишга, сабот-матонатимизни кўрсатиб қўйинчиликларни мардонавор енгилга тўғри келди.

Коммунистик партия раҳбарлиги остида, давлатимизнинг жуда катта ердами, қар-дош халқларнинг кўмаги туғайли қўйинчиликларини енгдик. Буни биз 1969 йили мамлакатга қарийб 3 милли-он 900 минг тонна пахта етказиб берган сориқуш республикамиз мисолида ақлол қилиб турибмиз. Бу партия ва совет ор-ганлари олиб борган жуда катта та-шқилчилик ишлари, деҳқончилик мада-ниятининг оширилганлиги, меҳнат ақли маҳоратининг ўсганлиги, қишлоқ ҳўжали-қ ишлаб чиқаришини механизациялаштириш ва химиялаштириш тагин ҳам ақилланган-лиги, халқчиликнинг қаҳрамонона меҳнати натижасидир.

Қўриқ ерларда пахта ҳосилдор-лигини ошириш ҳамда экин май-донларини кенгайтириш пактачиликдаг-и энг муҳим вазифа ҳисобланади. Биз бу йил қўриқ ерларини ўзлаштиришни яна-да давом эттирамиз ва 5000 гектар май-донини чигит экишга ажратамиз.

Давлат планига мувофиқ 6500 тонна пах-та этиштириш мўлжалланган. Ленин юби-лейини муносиб кутиб олиш учун мусо-бакашлар ишлабган совхозимиз коллектив-и ўз устига юксак социалистик мажбурият-лар қабул қилди. Бу йил ҳар гектар май-дондан ўрта ҳисобда 20 центнердан ҳосил-ингилтириб оламиз ва Ватанга 10 минг тонна пахта етказиб берамиз. Сўзимизнинг

устидан чиқиб учун баҳорга намунали тай-егагарлик кўрамиз ва ақш ҳосил этиш-тирамиз. Биз қўйилган ташқил қил-ганда, амалга оширишга киришдик:

- бешта пактачилик бўлими ва 50 та пактачилик бригадаси ташкил этилди. Уларни ишчи кучи ҳамда техника восита-лари билан таъминлаш ишини 1 февралга қадар тугатилди;
- ерни экишдан олдин сифатли, агро-техника талабларига риоя қилган ҳолда тайерлаймиз. Совхозимизнинг ҳамма май-донига шудгорлашни сифатли тугал-лаб, чигит экиладиган ерларнинг катта қисмига шудгорлаш билан айн вақтда фосфорли ўғитлар соламиз. Шудгорлаш олдиндан ўғитланмаган майдонларини қў-лламада ўғитлаймиз ва ғўзани эрта муддат-ларда озилантирамиз;
- чигит экиш давритга қадар 5 минг гектар ерининг ҳаммасини ақшалаб те-клисаймиз. Ирригация-коллекторлар ҳам-да зовурлар шохобчаларини текшириш ва ремонт қилиш ишларини 15 февралга қад-дар тамомлаймиз. Тупроқда нам тўплаш учун 3 минг гектар ер февраль ойи ичи-да суғорилади. Баҳорда тупроқда намни сақ-лаб қолиш учун шудгорини қисқа муддат-ларда бороновлаймиз;

— тракторлар ва қишлоқ ҳўжалиқ ма-шиналарини 25 февралга қадар тўла-тўқ-шайлаб қўймиз. Баҳорда далапаримизда 70 та экин агрегати ишлайди. Қиш даво-мида чигит экиш экинчаларни ёзозорини танлаймиз ва ўқитамиз. Чигит экиш агро-техника жиҳатдан жуда қисқа муддатда— 7-8 кунда тугатилмайди;

— чигитин уларга аниқ миқдорда ург-ташлайдиган саяқалар билан қатор ор-аларини 90Х20 сантиметр схемаси асосида экиамиз. Бундай қилишни бизни оғир меҳнат талаб этадиган ғўзани ятағил-ишдан озод қилади. Ғўзанинг кенг қатор-лаб жойлаштирилиши бизнинг шароитимиз-да ўсимлигини қўйишдан кўпроқ баҳра-манд қилади, гектарларда ғўза тупларин-инг тўлиқ бўлишини таъминлайди, культи-вация, сугориш давритда меҳнат унумдор-лигини ошириш, маҳсулот таннархини ка-майитириш имконини беради;

— чигит тўла тўқис униб чиқишига қараб, қатор ораларини ишлашга киришамиз. Айн вақтда ғўзани эзотли ўғитлар билан озилантирамиз. Vegetация давритда ғўза қатор ораларини камида 6 марта сифатли культивация қилиб, беш марта сугориамиз. Ғўза қатор ораларини ишлаш пайтида ҳар гектар ерга 300-400 килограммдан фос-форли ва 600-800 килограммдан азотли ўғит соламиз. Ҳамма жойда ғўзани барвақт озилантирамиз.

— 1 августга қадар пахта териб техника-лик тўла-тўқис шайлаб қўймиз ҳамда 100 та машинани икки сменада ишлатиш учун уларни механиз-ҳайдовчилар билан етерли таъминлаймиз;

— ғўзани дефолиация қилишни энг қисқа муддатларда, яъни асосий майдонларда 2-3 та қўсқа оқилтадан ўтказамиз. Пакта-чининг 3 минг тоннасини, энг жами ҳосил-ининг 80 процентини агрегатларда териб оламиз. Пактанинг 80 процентини биринчи сортларга топширамиз;

— 5 ноябрга — Улуғ Октябрь со-циалистик революциясининг 53-йиллиги ара-фасида олганга социалистик мажбурият-ларимизни тўла бажарамиз, она-Ватанга 10 минг тонна «оқ олтин» етказиб берамиз.

Қишлоқдаги ҳамма ишларнинг муваффа-қияти кадрларга, энг биринчи набатда механизатор кадрларга боғлиқдир. Қишда совхозимиз механизатор ва агротехник кадрларини ўқитиш, малакасини ошириш учун қисқа муддатли курслар очилмади. Бу йил 100 тракторчи, 100 механик-ҳайдовчи тайерлашга қарор қилдик.

Бригадирлар, бўлимларнинг бошқарувчи-лари ва агрономлари, инженер-техник хо-димлар икки ҳафталик агротехника курс-ларида қатнашадилар.

Партия тешиклоти баҳорга намунали тай-егагарлик қуриш учун пактакорлар ўртаси-да социалистик мусобақада раҳбарлик қилмоқда ва уни кенг ривожлантирмоқда, коллективни Ленин юбилейи йилида пак-тадан юқори ҳосил олиш учун курашга са-фарбар этмоқда. Илгорларини рағбат-лантириш мақсидида бўлимларга бериш учун ишхона, бригадаларга бериш учун урта Қизил байроқ, илгор механизатор-лари—тракторчиларга ва терим машинала-рини бошқарувчи механик-ҳайдовчиларга бериш учун ўша вишлар таъсис этилди.

Совхоз ишчилари учун барча маданий-маиший шароитлар муҳайё этилади. 25 та дала шипоники жижирланган, умумий оқа-длаш ташкил этилади.

Совхоз коммунистлари «Владимир Иль-ич Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига» КПСС Марказий Комитетининг Тезис-ларини меҳнаткашларга кенг тушутирмоқ-далар, буюқ дохйимиз ва устозимизнинг васиталарини турмушга татбиқ этиш мақ-сидида сиёсий-оммавий ишларни кучайти-риб юбордлар.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съезид хўжатарларда ер ҳақида жуда ақойиб сўзлар айтилган. Ер—халқ турмуши ва фаровонлигининг асосидир.

Совхозимиз бригадалари ва бўлимлари бу йил агротехникани янада яхшилаш тад-бирларини қўйадилар. Ҳамма иш деҳқон-чилик маданиятини ошириш, экинларнинг барвақт этилишини таъминлаш шори ос-тида олиб борилади. Биз ҳар гектарини тў-ла, серхосил бўлиши учун қаттиқ кураше-миз.

Бунинг учун аламашлаб энг устулин жо-рий этиамиз. Бу йил 400 гектар майдон-га беда экиамиз. Бедазорларимиз 700 ге-ктарга етади. 1971 йилда совхоз тўла ам-машлаб экишга ўтади.

Пактачилик — умумхалқ иши. Ўзбеки-стон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг Мувожаида Ўзбекистонда яшовчи ҳар бир киши қаерда ишлаймиз, ўзини пак-такор деб ҳис этишга керак дейилган эди. Бу сўзлар буттур йигми—терми бошларда айтилган бўлса-да, биз бу оташин сўзларни ҳамма вақт эсда тутиш лозим деб ҳисоб-лаймиз.

Пахта — умумхалқ бойлиги. Пахта — шон-шўҳратимиз, пахта — бизнинг бойли-гимиз, маданий фаровон ҳаётимиз манбаи. Пахта этиштиришни қўлайтириш бизнинг энг биринчи ватанпарварлик ва барча қар-дош совет халқлари олдиданги интерна-ционал бурчимиздир.

Бу йил совхозимиздаги ҳар бир ишчи ҳисобига 14 тонна пахта этиштирилди. Ҳар гектар майдондан 20 центнердан ҳосил кўтариб, давлатга 10 минг тонна пахта топширамиз. Шунда 1050 минг сўм фойда оламиз. Бизнингча, ҳар бир совхоз-да, колхозда, бўлимида, бригадда уларни юксак даражада рентабелли қилиш учун қандай чоралар қўриш кераклигини ўйлаб қўришмоғи лозим.

Қишлоқ ҳўжалиқини индустриаллашти-риш, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги турмуш даражасини яқинлаштириш, меҳнат ун-умдорлигини ошириш—замонамизнинг ёрқин хусусиятларидан биридир. 1970 йилда сов-хозимизда маданий-маиший қурилишга кўп маблағ сарфланади. 10600 квадрат метр ҳажмида уй-жой, дала шипонилари, ёғи ки-но-театр, болалар боғи-чи, қишлоқ ҳўжа-лиқ машиналари учун аяовонлар қурилад-ди. 250 минг туп манзарали даракт кўчат-лари экилади, 27 гектар майдонда янги тоқзорлар барпо этилади.

Владимир Ильич Ленин туғилган кун-ининг 100 йиллиги ўйини бутун мамлакат тантанали ва қувончли катта байрам сифа-тида ишончланиш учун эр таъйиғарлик кўр-моқда. Бу тарихий юксаклик юксаклик, коммунистик қурилишда янги-янги ютуқлар билан кутиб олин бизнинг ватанпарварлик бурчимиздир.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТ-ЛАР СОВХОЗ ХОДИМЛАРИ-НИНГ УМУМИЙ ЙИГИЛИШИДА МУҲОКАМА ЭТИЛИБ, ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

Адабиёт сазифаси

«ОЙЖАМОЛ»

Бу йил айни баҳор палласи—апрель ойида буюқ доҳийимиз Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг муборак юз йиллиги нишонланади. Улуғ санага бепойи мамлакатимиз меҳнаткашлари муносиб тўғалар тайёрламоқдалар. Ижодий ташкилотлар доҳий ҳаётига бағишланган, унинг илми билан яшнаб гуллаган гўзал ҳаётимиз ҳақида асарлар яратмоқдалар. Алишер Навоий номли ўзбек давлат опера ва балет катта театри композитор И. Ҳамроевнинг доҳий юбилейига бағишланган «Ойжамол» операсини томошабинларга кўрсатди. СУРАТДА: ОЙЖАМОЛ — артист Р. ХИДОЯТОВА (ўнгда), БАРОН — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист Р. ЮСУПОВА.

Р. ШАМСУДИНОВ фотос.
(ЎЗТАГ.)

ОДАМИЗИ

Қутилмаган бир пайтда ишхонамга уч киши кириб келди. Бирини теда танидим — ҳаминча хушчақчақ дўстим, журналист Сирожиддин.

— Мана, сиз қидирган одам шу бўлса керак, — деди у ичкарига киришлари билан ҳамроҳларига мени кўрсатиб.

Қўл беришиб кўришдик. Эғнида қора костюм, кўнур сочи, оқ куйлак ёнисига тарҳал чизилди қора талсуқ тақиб, қирра бурун, оқ сариқдан келган йилит мовий кўзларини порлатиб, ҳажжон билан мана тикилиб, қолди.

— Бу йилити танилми? — сўради Сирожиддин.

Мен кутилмаган «бу вазиётдан бир лаҳза осанираб, у кўрсатган йилитга бошдан-оёқ қараб олган «йў» дея елкамни қисдим.

— Марҳамат, ўтиришлар, — дедим уларга юл кўрсатиб ва «ким экан булар» деган маънода Сирожиддинга қарадим.

— Бу йилит — Сирожиддин қора костюмли йилитга ишора қилди. — ГДРдан келипти туристлар лутеваси билан. Та соди-фан танишиб қолдик. Оти Герхард фамилияси Арнольд, шойр экан. Бу йилит эса, — Сирожиддин бош бармоғи билан кўзойнакли йилитни кўрсатди, — таржимон, туристларини бошлаб юритди. Герхард. Менга бир парча қозонни кўрсатиб: «шу одамни қидириб топишим керак, ёрдам бера оласизми?» деди. Қарасам, сизнинг исм-фамилиянгиз ёзилган.

Сирожиддин гапни тугатмасдан, Герхард кўйиндан апи-тапилиб дафтари олдига, орасидан бир парча саргайиб кетган газета қозонини менга узатди. Қўллари ҳажжондан титраётганини кўрдим. Қозонда ҳаяжонан сўх билан ёзилган учта сўзни ўқидим-у, юрагим уриб кетди.

— Наҳотки сиз ўша бўлсангиз? — Ҳа, ўша мен эканман. — У ҳам рус тилида овози титраб гапирди: — Раҳмат, катта раҳмат! — дея кучоғини очди.

Кўп йиллардан бери учрашмаган ота-боладек Герхард иккимиз кучоқлашиб кўришар эканмиз. «Қаранг-а, — дедим Сирожиддинга қараб, — шундай завардад йилит бўлипти!» — Герхарднинг елкаларига уриб қўйдим. У аса шопи билан титради, кўзлари нир-нираб кинирларига севинч ёши йилитлари. Киссасидан оқ рўмонча олиб қўзларига босиб-босиб қўйдим. Ҳаяжондан ўзимни босиб, ўрнимизга ўтирдик. Қўлимдаги газета парчасига тикилиб бир лаҳза ҳаял суриб қолдим. Қозон кўз ўнгимда вайрона шаҳарга айланган, бинолар аланга ичида... 1945 йилинги баҳор кунлари эди. Немис-фашист қўшинлари сўнгги нафас олаётган дам эди. Қўшнларимиз Одер дарёсини кечиб Германиянинг ичкари томонига аарб билан кириб борар эди. Кўча юзларидан паст-баланд уялар ёнган, қулаган, бутун қол-

ганлари эса, жимжит, эшикларидан ҳеч ким чиқмасди, деразадан бирор кимса мўралаб ҳам қарамасди. Афтидан ағалари уйни ташлаб қочишган. Қўча муволишидаги икки қаватли бир бино атрофига бомба тушиб, деворлари тарвуздек ўрилиб кетипти, тутун аралаш аланга ички хоналарга тилини чўзипти. Қайси бир хонада ёш бо- ланинг чинқириб йиғлаётгани эши- тилди. Мен ўша ёққа қараб қол- дим. Старшинамиз: «Киришлар, кўтаринлар болани!» деди. Андрей иккаламиз югуриб ўша уйга яқин келдик. Бола йиғлаёт- ган хонанинг эшиги, деразалари ёнабошлаган эди. Ут аралаш ат- ни қора тутун бизни ҳам ўраб олаётди. Нима қилиш керак, ўй- лаб ўтиришга фурсат йўқ. Бирдан Андрей эғнидаги плашчини ечасо- ли ёнаётган деразани гулдулатиб уракетди. Аланга ўчиб, дераза ро- ми бурқиниболди. Ленин сал ўт- май яна аланга олди. Андрей ба- ларувиб қўл билан ромни тортиб ўридан кўчириб юборди.

(ХИКОЯ)

— Кир ичкарига! — деди кич- қириб. — Мен оловин ўчириб тура- ман.

Тирмашиб чиқиб деразадан ич- қарига—ёнаётган полга сакраб тушдим-да, ўзимни бурқинибган аччиқ тутун орасига урдим. Бур- чанда деволга қимтиниб йиғлаёт- ган болани кўтариб олдим-у, изми- га қайтдим.

— Андрей, плашчингни ташла буюқ! — деб қичқирдим, — болани ўраб сенга узатаман.

Шу заҳотиёқ коптокдек юма- лоқланган плашч гул этиб олдим- га тушди. Мен кўз очиб юмгунча болани плашчга ўрадим-у, аланга орасидан отилиб дераза олдига ўтирдим, «ушга дея қичқириб болани ташқарига иргитдим». Дера- задан сакраб ерга тушганимда бо- ла Андрейнинг қўлида эди... «Қо- йилман сенга, азамат!» — деди у қилган ишидан мамун бўлиб. Мен ҳам севиниб, дўстимга хурсанд қа- рардим. Чап қўлимнинг билги куйиб қаттиқ аччиқлаётганини эғди сезилман. Аммо фикр-этиборим қўлимдаги болада эди. У чамада бир ёшта тулган, думбоқина, мо- вий кўзли бола эди. Йилгаёриб кўзлари қизариб кетибди, бош- яланг, ёғида оқлачипор пайпоқ, эғнида кўйиб қўйилган. Уни бағрик- босиб, бошини силадим, бола би- роз ўнган келди. Андрей билгани- га немисчадеб унга нимандир гулдирди. Боланинг ўпкаси тў- либ хўрсиниб-хўрсиниб йиғларди.

— Қандай қилиб онаси ташлаб кетибди, — дедим жаҳлим чиқиб. Болани старшинамизни ауда- сига ўтказиб, қўл-оёқларини одеял билан ўраб қўйдим...

Ярим соатча йўл юрган эдик. Тўсатдан орқа томондан, худди ердан отилиб чиққандай, бир не-

мис аёли қичқириб қолди. Кутил- маган бу овоздан қалқиб орқамиз- га қарадик: хотин сочлари тўзгиб, ранги докакдек оқариб кетган, лаб- лари титраб, тили сўзга келмас, кўзларини олдига чўзиб, кўзлари- да даҳшат, ҳажжон, халласлаб на- фас олганича, бола, ўтирган арава ёнига югуриб келди. Биз аравани тўхтатдик. Бола эса, онасини та- ниди шекилли, ўридан турасолиб йиғлаб юборди. Мен тезда уни аравадан олдиб онасининг кўлига бердим. Шунданга, беҳад севни- ганидан бўлса керак, онанинг кўз- ларидан ёшлар ёш бўлоқдек қай- наб чиқди. Шовшанидан бизларга қайлиб қилиб миниятдорнинг наҳор қилишини билмай қолди. Бу вази- ётдан таажуболандим. Йўлда ҳай- ратда тўхтаб қолган кишилар ни- ма талпинганга эғди тушуниниб ҳаммалари бизни ўраб олишди. Боласини бағрига маҳкам босиб, кучоқлаб олган ҳажжон она эса, кўзларидан оқётган ёш билан юз- ларини ювиб аўр бериб елкамга қонар ва юрағи ёрилгудай: «рус- сиз гут, руссиз данке шўн-раҳ- мат...» дер эди.

— Данкешўн! — деди яна ҳа- дини она севинчи ичига сиймай. У менга тикилиб немис тилида ни- мандир сўради. Андрей биқиним- га туртиб деди:

— Айт, исмингни сўрайти! Қўлимдаги газетадан бир парча йиртиб олдим-да, авторучка билан, «Тошкент, Омил Маҳмамов» деган сўзни ёзиб унинг қўлига бердим.

Ўтган кунларни эслаб суҳбатим- низ қилиб кетди. Ўша мовий кў- ли бола—ҳозир эса, рўпарамда ўтирган Герхард биз билан рус тилида, талаффузини бироз бузиб бўлса ҳам, бемалол гаплашляпти.

— Қалай, онангиз соғ-саломат юрийтиларми?

— Анча кексайиб қолди. Ле- кин, ҳали тетик, мактабда ўқиту- чи бўлиб ишляпти. Ҳозир Берлин- да турамиз. Сизни тез-тез эслаб қўямиз. Лекин фамилиянгиз ёзил- ган бу қозонни онам қаерга қўйга- нини билмай жуда афсусланиб юрди. Одамнинг изи йўқолмайди дер эди онам. Йилда бир китоб орасидан хатингизни топиб олдим. Бу ўртада мен Тошкентга кетадиг- ган бўлиб қолдим. Онанинг куч- вонганини кўрсатгиз эди. «Шу одамни албатта топ, раҳмат айт. Унинг Ватани Тошкент тўғрисида ёл!» деб қайта-қайта тайинлади...

Комил МУҲАМЕДОВ.

ҚУШИҚ АЙТГАНИМДА...

Ортича безакка йўқдир тоқатим, Ҳашамдор хонада ўтмас тоатим

Ва ибодатим, Ўйин —

Қўшиқларим чиқмас жанрдор.

Уларга соддароқ бир уйча даркор.

Уйчанг, Девори турсин кўриниб.

Қўшиқлар қолмасин йўлда уришиб,

Оловдай гиламга қўшдай урилиб.

Қўшиқча соддалик етдирмас асло.

Соддалик ҳашаминг ёқтирмас асло.

Суюлган СИЁХ... БИЛАН

Сиёхга сув қўшдим, Дарров суюлди.

Раиплар ёзуларим эриш туюлди.

Бир нафас ўйладим, Еришди дилим.

Ўйласам, Раипларлик сиёхга хосдир,

Шеър эса бу дарддан анча ҳалосдир.

Сўнг ёздим, Сўзларим оқдилар равои,

Раиплар сиёхда ҳам мақсадим аён.

Шукрким, Фақат бир сиёх суюлди,

Суюқ сиёхда ҳам фикрлар нишиб,

Роса қуюлди.

НИҒИ

Баҳор тинмай йиғлайди баъзан,

Эркалиги ўхшар ўйлади баъзан,

Куз ҳам юм-юм йиғлайди баъзан,

Қариганда қолгандай яқин.

Азиз АБДУРАЗЗОҚ.

ТҮРТЛИКЛАР

Гўлча дудонига кўнуб томчи нам, «Сенда мангу қолгум» дейди хотиржам.

Гўлча дер: «Номиндан нишон қолгуму. Зуляттин поралаб қўёш чиққан дам?».

Менинг ёшим ҳали қирқа етмади, Демак, даврон соатлари ўтмади. Хушёр бўл, эй дўстим...

Бу оламдан кимлар беном кетмади. Қолиб гафлатда, Ҳайитмат РАСУЛ

Иқбол — мисли копток, думалар олдда, Мен уни тутай, деб тинмай чопаман. Аммо, меҳнат не эканин билмасман, Иқболдан лоф урган ҳўстанда хафаман.

Дўстларимиз олдидан ҳали. Мақсадим: шопман заррача бўлсам, Коммуна ишига улуш қўшсам.

Орауим чўққиси томон бораркан, Тонгларини тонгларга улайман баъзан, Уйимда келажак тонги отаркан, Бахтиёр замонга тўқийман газал...

Елга тушар шўхлик қилиб ёшди, Баъзан ёмон отлиқ бўлиб қолганим.

ДУТОР

Қўлга олиб чертсам торларинг Пардалардан бошлар куйини, Бир овозки, қисси йўқдай, Қамраб олар кўнгил уйини. Бармоқларим пардалар бўйлаб, Ўзини куйга пайванд этдилар. Мендак кўнлар наҳон чирогин

Унга мангу ёқиб кетдилар О, дуторим, дилбар куйларим, Ким кашф этди, айтнинг, Тингланг уни, юрак меҳрини Пардаларда сўйлар ўйларини. Юсуфжон МАҲКАМОВ.

УЛУҒ СИЙМО МАДҲИЯЛАРИ

Умумсовет адабиёти Ленинномалари орасида ўзбек совет поэзияси Ленинномаси ҳам ўзига хос салмоғи, салобати, миллий ва интернационал хусусиятлари билан фахрли ўринлардан бирини эгаллаб турибди.

Адабиётшунос Шариф Юсуповнинг яқинда босмадан чиққан «Лениннома саҳифалари» (ўзбек шеърлатида В. И. Ленин сиймоси) монографияси ана шу жиҳатдан эътиборли. Доҳий образининг шеърлатимиздаги тақомили, поэзия спецификаси билан боғлиқ жиҳатлари, Ленинномамизнинг асосий тараққиёт босқичлари ва уларни таъминлаган омиллар, бу соҳада шойрларимиз билан адабиётшуносимизда биринчи марта мазкур монографияда яхши кўрсатиб берилган.

Китобда қўйилган масалалар тарихий-назарий планда, доҳийни куйлаган шойрларнинг поэтик маҳоратларини очиб планда қал этилади, Лениннома авторларининг ижодий лабораториясига кириб бориш, поэтикада Ленин образини яратиш кендай роль ўйнаганлиги оғиб берилди. Ўзбек шеърлатида Ленинноманинг вужудга келиши ва ривож йўллари умум совет адабиёти Ленинномаси билан мустаҳкам алоқада кўрсатилди.

Лейн куйлаган асарларини системалаштиришда ва болаштирашда тадқиқотчи тарихийлик принциплари амал қилиб, ижтимоий процессимиз тарихининг ҳар бир даврида яратилган Лениннома учун махсус боб очди. Иш- нин композицион жиҳатдан шу хилда планлаштириш Ленинноманинг асосий тараққиёт босқичлари тўғрисидаги тақомили, унинг ҳар бир босқичига хос хусусиятлар, ютуқ ва камчиликлари тўғрисида берилишида анча қулайликлар тўғрисида.

Лейн темаси шойрларимиз олдига янги-янги талаблар қўйди. Шойрларимиз ҳозир жавоб бўлишга интиладилар ва бу те- ма устида ишлашнинг ўзига хос масъулияти, қийинчиликларини ҳис қилгани ҳолда, дадил қалам тобратадилар. Бунга уларни бу соҳада аср ёзиш нақадар шарофати, нақадар илҳомбахш ва ҳаётбахшлиги ундайди.

«Лениннома саҳифалари» китобчасида худди шундай қилинган. Унга хус бўлиб тушган қиё- сий таҳлил-ишмий муқоассалар асосида маълум бир шойр эво- люциясининг Ленинномачилиги билан боғлиқ теомонлари ёритилган. Шунингдек санъаткор услуби, ижод манерасининг Ленинно-

мачиликка даҳлдор жиҳатларини очинишда ҳам маълум муваффақиятларга эришилган. Китоб адабиётшуносимизда унча маълум бўлмаган аниқгина характерли фактлар топишганлиги, улар биринчи марта илмий таҳлил этилганлиги билан ҳам эътиборни жалб этади.

Доҳий образини яратиш совет адабиёти зиммасига партия ва халқ юклаган катта-катта вазифаларни ҳал этишга қўмаклашиш эди. Бу жиҳатдан, совет шойрлари, шунингдек ўзбек совет адабиёти асосчиларидан бири Ҳамза Ҳакимзодиннинг адабий Лениннома яратишдаги хизматларини кўрсатишда автор олиб борган текшириш, кузатишлари ва таҳминлар қизиқарли. Унинг «Бой ила хизматчи», «Лейн», «Эркин марши» (Ҳамза) асарлари тўғрисидаги фикрлари, ҳам- касблари билан баҳслашишлари бу ҳақдаги янги тадқиқотлар учун туртки бўлган.

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

Тадқиқотчи шеърлатимиз Ленинномасидаги асарларни даврлар бўйича, маҳорат планда таҳлил қиларкан, уларнинг ҳозирги замон учун қанчалик аҳамиятга моликлигини исботлашни ҳам ёддан чиқармайди.

Китобнинг «В. И. Ленин образини яратишда янги босқич» номли тўртинчи боби факт ва мулоҳазаларга бой. Бунда автор ўзбек шеърлати Ленинномасининг партияимиз XX съезидан кейинги ҳолатини кузатади. Чиндан ҳам бу давр ўзбек совет адабиётида В. И. Ленин образини яратишда энг кўп муваффақиятларга эришилган, адабиётнинг деярли барча жанрларида доҳий тўғрисида қўпгина салмоқли асарлар вужудга келган даврлар. Бу даврда тадқиқотчи Фадр Гулом, Махсуд Шайхзода, Миртемир, Темир Фаттоҳ каби шойрларнинг Ленинга махсус бағишланган китобларини, Ойбек, Ўйган, Ёйратий, Собир Абдулла, Шукрат, Шукрулло, Мирмуҳсин, сингари шойрларнинг шеър, қўшиқ ва балладаларини, Эркин Вохидов ва Ҳусниддин Шарипов поэмалари назарий-проблематик масалалар бўйича илмий таҳлил этилади.

Доҳий мадҳиясига бағишланган асарлар юзасидан илмий

ижодий изланиш олиб боришган «Лениннома саҳифалари» китобида қизгин баҳсларга асос бўлар- ди мунозаралар ўринлар ҳам бор.

Китобнинг етти бети (18-25 бетлар) М. Горький, В. Маяковский, Демьян Бедный ва Николай Тхо- новнинг доҳий ҳақидаги асарлари таҳлилга бағишланган. Бу таҳ- лил муҳим, бадий маҳорат плани- даги анализдан иборат. Ленин у, ўзбек шеърлати Ленинномаси у, сундаги мулоҳазалар билан етарлича ўзвий боғланмай, ўзича алоҳида бобга ўхшаб қолган. Агар мазкур устоз санъаткор- ларнинг традицияларини шойрларимиз қай тарзда, қандай ўзла- штиратганликлари, қандай да- вом эттиратганликлари, нима пар билан бойтаётганликлари бағлиб оғиб берилганда кузати- ган мақсадга эришилган бўларди. Тўпلامда республикамиз қалам соҳибларидан Ремз Бобоқон, Ҳамид Гулом, Назармат, Зоҳид- жон Обидов, Жуманез Жаббаров, Саида Зунунова, Гулчехра Жу- раева, Абдулла Орипов, Сайер, Барот Бойқобиловларнинг доҳий ҳақидаги шеър ва достонлари таҳлил этилмаган. Илмий ишга ҳамма асарларини ҳам қамраб олавериш шарт эмас, албатта. Бироқ «Лениннома саҳифалари» нинг охириги бобда қўйилган ма- салалар юзасидан юритилган мулоҳазалар халғи санъаткор- ларимизнинг Ленин ҳақидаги асарларини ҳам таҳлил объекти қилиб олинишини тақозо қилапти. Давроқе, шеърлатимиз Ленинно- масидаги асарлар бор. Бунини махсус басда мазкур ёзувчиларимиз Ленинномачилиги тўғрисидаги мо- нинг ҳам ўзига хос салмоқли тақомили ҳиссаслари бор. Бунини махсус Ленинномачилиги тўғрисидаги мо- нографияда эътиборга олмаганим ёки қетлаб ўтиш адолатдан бўл- мас.

Ҳозирги кунда мамлакатимиз халқлари, прогрессив инсоният Владимир Ильичнинг шонли юз йиллик байрамини янги тўғалар билан кутиб олишга қизгин тай- ёрларлик кўрмоқдалар. Фанинг турли соҳаларида ишляётган тадқиқотчилар ҳам улуғ санага бағишланган асарларини кенг ки- тобхоналар оммасига, бирин-ке- тини тақдим этмоқдалар.

Ана шундай юбилей нашрларидан бири — «Лениннома саҳи- фалари» монографияси улуғ до- ҳий туғилган кунининг юз йилли- гига муносиб совға бўлади.

Баҳодир ГУЛОМОВ,
филология фанлари кандидети.

ЛИРИК МИСРАЛАР

ОНАМНИНГ СЎЗЛАРИ

«Худойим асрасин бевақт ажалдан, Дўстга дўст, ёмондан йироқ бўл, болам!...».

Дўстга дўст, ёмондан йироқ бўл, Бу тилак халқимда удум азадан, Шундай деб қузаган мен ҳам онам.

Она қишлоғимдан масканим йироқ, Дунё айланаркан фикримда бутун, Асли туморим йўқ бўлса ҳам биروق.

Онамнинг сўзлари дилимда туғун- Қалба босқинлик, гоҳ ўжарлик

Довонлар тизмаси олдидан ҳали. Мақсадим: шопман заррача бўлсам, Коммуна ишига улуш қўшсам.

Орауим чўққиси томон бораркан, Тонгларини тонгларга улайман баъзан, Уйимда келажак тонги отаркан, Бахтиёр замонга тўқийман газал...

Елга тушар шўхлик қилиб ёшди, Баъзан ёмон отлиқ бўлиб қолганим.

Бутун ўзга маамун ўша шўхликда Юрагимга сиймас ҳадис шодлигим. Бу кун Коммунаининг эғу ишча, Виждонан садоқат — меннинг

Ташвишим уламас асло ташвинга, Садоқат йўлида ичганим қасам!

ОТАЕВОВ.

ТОҒЛАР

Ватан! Бир бок, ҳу олинда ястанган тоғинг,

Қоя-тошлар чехрасини қоплаган бўжир. Аммо, бўрон, саратонга бериб чидам, дош, Сукут сақлаб минг-минг йиллар кўради уир.

Йўқ, зорланмас тақдирдан, заррача қоян, Йўқ, кўксини боёа олмас аламлар тош.

Чуяни, чуки... мағрурлиги ўхшайди сенга Оғирликлар келганда ҳам эғилмас боши.

Ҳафиза ШАРОФҲУЖАЕВА.

ГУЛМИ Ё КЎНГИЛ

Шабнам аро кезиб гўзал боғимни, Чаманзордан қид ўфуриб кетибсан. Деразамга нинго ташлаб ўша дам Дил торимни аста чертиб кетибсан.

Гулзоримга бўлиб ошқ, парвона, Чечаклардан бўса олиб кетибсан. Деразамга келиб сўнг гоинбона Бир даста гул қўйиб, менга атабсан.

У қўйганинг гулми ё машъад кўнгли? Билдмайман уни то бутунгача. Боғида бўлиб оқшомлар чамандан, Дилимга мос изларинсан сен гўнча.

Шоҳида УМАРҲУЖАЕВА.

Пойга ўзбек миллий ўйинларидан бири. Унда жоҳир чавандозлар куч синашади. Суратда: пойга пайти.

А. Абалон фотос.

